

פרטי כל כ"א

מישיבת ועדת הכלכלה שהתקיימה
ביום רביעי, ג' בשבט תשי"א
(10.1.1951) בשעה 9.00

נ ו כ ח י ם : חברי הועדה:

- מ. ארם - היו"ר
- מ. בדר
- א. בהיר
- ש. גורן
- נ. הרפז
- מ. וילנר
- צ. יהודה
- ש. לביא
- א. מזור
- ה. פורדר
- א. רקנטי

מוזמנים:

י. אפרתי.

סדר-היום: 1. בעית הפדסנות

2. עבודת ועדת המסנה לחקירת
מקורות השוק השחור.

היו"ר מ. ארם:
כפי שקבענו אהמל מוזמנים היום את ועדת הכלכלה,
למעשה אך ורק לענין אחד - כדי לסכם לעצמנו את
ענין הקטיף שקבלנו על עצמנו לבררו ולהביאו בפני הכנסת, באם יהיה צורך
בכך.

שלוש שוחחנו עם סר האוצר ובקשנו ממנו פרטים
בקשר לסכויים של הסדר שישחרר את ועדת הכלכלה מן הצורך להכנס לענין הקטיף
ולהביא את מסקנותיה בפני הכנסת. הוא הודיע לנו שביום שלישי יקיים
פגישה עם הפרדסנים. הפגישה התקיימה אתמול ב-11. זו היתה ישיבה עם
מועצת השוק ויש יסוד להניח שהיום תנתן תשובה חיובית. בקשר לפרטים
בקש מאתנו שר האוצר להזמין את חבר הכנסת אפרתי, הנמצא בקורס העניינים,
והוא ימסור לנו את אשר יש לו למסור. לאחר שנשמע את דבריו נחליט אם
עלינו להכנס עוד לענין או לאו.

י. אפרתי:
בפגישה אתמול הוצעו כמה הצעות. הממשלה באה
בהצעה לקבוע פרמיה של 15% כפי שהיה מקובל
בשנה החולפת ונוסף לזה לשאת ב-50% של ההפסדים, אם יהיו כאלה בסוף העונה.
(ש. לביא: באיזו צורה?) הממשלה תשתתף ב-50% מן החסר ל-33 שילינג
שקבלו בעד התיבה בשנה החולפת. כיצד יחולקו 50% אלה בין הפרדסנים - בעיה
זו אינה נידונה כרגע.

ההצעה השנייה היתה, למתן סכום גלובלי של מליון לירות, מבלי להכנס לבעיות של החסר. מליון הלירות כוללים גם את הפרמיה. בשנה החולפת הגיעה הסובסידיה לסכום של 600 אלף לירות.

הצעות אלו לא נתקבלו ע"י מועצת הסווק, והיא באה בהצעה אחת, טאוחת, לתת ע"י שילינג על חשבון החסר על כל תיבה. (היו"ר ס. ארם: במקום 12 שילינג שהפרדסנים דרשו לפני כן ובמקום 7 שילינג שהממשלה הציעה קודם).

אי-אפשר לדעת בדיוק כמה יצטרכו לשלם. ייתכן שהחסר יהיה פחות מ-8 שילינג. הם מציעים 8 שילינג לתיבה "סמוטי" ו-6 שילינג לתיבה אשכוליות. זה בלי ה-15% פרמיה. עסינו כל מיני חסובים והגענו למסקנה שאם תימכרנה 4 מליון תיבות פ"י יעלה הדבר לאוצר עד למליון ו-400 אלף לירות, לפי חוסר של 3/6 שילינג ב-100%.

לאחר הברור טוכט שקיימות שתי הצעות:

1. של מועצת סווק פרי הדר;

2. לא 50% של החסר כי אם 66% של

החסר. אם מדובר על החסר - הכונה היא סלבד הפרמיה.

אי-אפשר לקבוע כרגע מה יהיה טוב יותר בשביל הפרדסנים. שני הצדדים צריכים עוד לדון בשאלות אלו והכרירה בידי שניהם.

אם יימכרו 4 מליון ארגזים ישארו

שלושה וחצי מליון לירות במטבע זר; לאחר הורדת כל הקניות מן החוץ הדרושות לאריזה, ארגזים ונייר, יש להניח שישארו 18 שילינג על כל תיבה.

הוחלט, שהיות וטרם הגיעו לדדי

סיכום, תבוא היום הודעה על התחלת הקטיף בכל הארץ. הם מתכננים היום ב-11 מתוך הנחה שבסעה 12 יוכלו לסטור הודעה על התחלת הקטיף.

בוסף לזאת תבחר ועדה שתבחן

את כל בעית הפרדסנות לקראת השנה הבאה, ולמסקנותיה לא יהיה כל קשר לשנה זאת.

ט. וילנר:

האם אפשר לקבל הסבר מדוע השנתה

זו ארכה זמן רב כל-כך וגדמה

לנזק רב; 13 אלף פועלים לא עבדו זמן מספיק, סלבד הגזק שנגרם לייצוא הפרי? האם לא יכלה הממשלה לסצוא איזו שהיא דרך להפסקת ההסבתה? אם הממשלה רוצה בכך - יש לה אמצעי השפעה נגד הסבתות.

ג. המפני:

קשה לומר מדוע נמשכה ההסבתה זמן

רב כל-כך. היו החלטות שאפשרו לסיים

את העניין - ובכל זאת לא נסתיים ואין כאן לא אשמת הממשלה ולא אשמת ההסתדרות.

לדעתי צריכה לבא הודעה מסעט שר

האוצר על התחלת הקטיף.

דבר שני - לדעתי צריכה ועדת הכלכלה

להיות היוזמת של חוק הפרדסים המיובשים. בזמן האחרון רבים הם מאנשים,

בעיקר אנשי חוץ, שאינם מעוניינים לספל בפרדסיהם והפרדסים סתייגשים,

ועלינו ליזום הצעת חוק כדי לשמור על הפרדסים האלה.

צ. יהודה:

לדעתי טוב יהיה להגיע להסדר - איזה הסדר שלא יהיה - טוב יהיה שסוּם דבר. אנו רואים שהחלטת הממשלה מזוהה עם החלטתנו שיש לבדוק את השאלה ולהגיע למסקנות "אלא לונג".

בנקודה זו ברצוני לציין שעלינו לדעת מה היא עמדת הממשלה ביחס לוועדה שאנו בחרנו בה. או שהממשלה תדרוש מאתנו לבטל את הוועדה שלנו או שנגיע לאיזה הסדר של עבודה מסותפת.

עלי להפנות כאן את תשומת לבכם לעניין חשוב מאד - פרי סקולקל, רקוב ולא יפה שנגיע לטווקים. הפרי סקולקל, האריזה הגדועה והפרי הלא יפה הם תוצאה של התרסלות הגובלת עם זרון מצד צדדים טובים, והם מביאם לפסדים גדולים יותר מכל דבר אחר, לא רק מבחינה כספית, אלא גם מקלקל את סמו הטוב של פרי ארצנו ומרגיל את האנשים להרגשה שטוּר להם לעשות הכל על חשבון המדינה. יש לדאוג לכך שתהיה בקורת על הפרי, האריזה וכו' כדי שהפרי יגיע במינימום של רקבון וקלקול לטווקים וכי האחראים להתרסלות בנידון זה - ישאו באחריות לכך.

אשר לשאלת חבר הכנסת וילנר - אני מצטער שהוא לא השתתף פה, באותה ישיבה שהשתתפו גם ב"כ האכרים. אנו הצענו גם אז להתחיל בקטיף עד אשר יגיעו להסדר סופי - אך האכרים סרבו.

ד. לביא:

ברור לי שהיוזמה הפרטית שלכם הורסת את ענף הפרודסנות. רובם של בעלי הפרודסים דואגים רק לאפשרות של מכירת הפרודסים שלהם למגרסים. אינני מדבר כרגע על הלאטה, אבל יש למצוא דרך להעברת הפרודסים מידי האנשים שאינם מעבדים איתם בעצמם. לאותם האנשים שכן יעבדו אותם בידיהם הם. אינני נלחם ביוזמה הפרטית - אני נלחם בפרט שאינו יוזם.

ה. יו"ר ס. ארם:

אם המחיר יהיה טוב - הממשלה לא תתן כלום? (י. אפרתי: הפרמיה בטארת בתוקפה בכל התנאים) פרוש הדבר שבמדה שיקטן מספר התיבות - יהיה הפסד הממשלה יותר קטן?

י. אפרתי:

כן, וכן גם הרווח במטבע זר.

לשאלת חבר הכנסת וילנר: הם דרשו קודם 12 שילינג והממשלה הציעה 7 שילינג, ועכשו הם מטכימים ל-8 שילינג. היה סו"ס בעניין זה. אין לנו כוח להפסיק השבתה בלי חוק מתאים שיחוקק ע"י הכנסת. התנהל סו"ס - אך לא יכולנו להשפיע.

אשר לוועדה שבחרה ועדת הכלכלה - תמסור ועדת הכלכלה את החלטותיה ואפשר יהיה לקיים שיתוף בעבודת הוועדה.

אשר לבקורת הפרי - אני חושב שהפרודסים יהיו מעוניינים שהפרי יהיה טוב. אם ישלחו פרי רע - יפסידו את כל הכסף. הממשלה החליטה להקציב סכום מסוים לבתי אריזה מרכזיים ויוצע חוק של אריזה מרוכזת והפרי ימצא תחת בקורת.

א. כהיר:

ברצוני לדעת איזו הוצעה תמסר מטעם ועדת הכלכלה, לאחר שתמסר ההודעה על התחלת הקטיף. אני הייתי מציע לחבר הכנסת אפרתי שתמסר הודעה שניה על ועדת אחת של הממשלה ועל ועדת של ועדת הכלכלה.

י. אפרתי:

על הוועדה תכנן הוועדה אחרת. ימסר עכשו רק על התחלת הקטיף. התנאים טרם נקבעו.

היו"ר ס. ארם:

לאחר שסמענו את דברי חבר הכנסת אפשטיין,
על ועדת הכלכלה, לדעתי, לסווד הודעה

שתנכנה יהיה כדלקמן:

א. שהסיכום שהוסג עכשו - כלומר על התחלת
הקטיף, עוד בטרם נקבעו התנאים - הוצע קודם לכן על ידי ועדת הכלכלה. שאנו
שמחים שהגיעו להסדר זה ואנו מצטערים שלא הגיעו לכך קודם לכן.

ב. שועדת הכלכלה בחרה ועדת מטנה לבדיקה
יסודית של בעיות הפרדסנות ואנו מקווים שגיליה המטנה תתאם את עבודתה
עם עבודת הועדה שנבחרה על המטילה.

ג. אילו היינו מקבלים את הצעת חבר הכנסת
הרפז, הייתי רואה בכך תרומה גדולה.

ס. לביא:

לדעתי צריכה ההודעה להכיל:

א. הודעה על ההפסדים שנגרמו לפרדסנים
ולמדינה. לו היו סולחים את הפרי
בהדרגה היה מחירו יציב וטוב יותר. כיון שלא שלחו אותו בהדרגה, אלא
ישלחו אותו כעת בבת-אחת ייצפנו את הטוק בפני רב - יורידו את מחירו.
ב. ענין ההטבתה.

ג. הצעת חבר הכנסת הרפז. אני הצעתי
זאת משמן, ואני מביט בחרדה כל הזמן על הפרדסנים שמתייבשים.

א. רמזי:

לדעתי איננו צריכים להכנס לעצם הענין,
ולדבר עכשו על האסמות - מי אסם ומי
אינו אסם בענין זה. עלינו להביע את קורת רוחנו על אשר הגיעו כבר
לידי הסכס, ולהביע את צערנו על כך שלא התחשבו בהחלטות הועדה שנבחרה
על-ידינו למטרה זו.

היו"ר ס. ארם:

הועדה שנבחרה על-ידינו טרם התחילה בעבודתה.

א. סנור:

לטובת הענין הייתי מציע שלא לכלול את
ענין ההפסדים.

ס. גורן:

איני רואה כל רע בהודעה האומרת על-ידי
כך שלא קבלו את ההצעה קודם לכן - נגרם
נזק.

היו"ר ס. ארם:

אני מצביע את ההצעה הבאה:

א. שהועדה מרוצה מזה שהקטיף יחודס, לפי
הודעת המטילה.
ב. שהועדה מצטערת על כך שלא לקחו בחשבון
עוד קודם לכן שכל מאמציה היו טכונים
לחידוש הקטיף. ולא היו מקבלים את הצעת הועדה בזמנו, היו טובעים
נזק עצום לפועלים, הפסד למדינה ולפרדסנים.

הצבעה

ברוב של 3 קולות נגד 2
נתקבלה הנסקת היו"ר ס. ארם.

א. סזור: אמ תסדר ההודעה הזו שהחלטתם עליה עתה - יש ברצוני להסתייג.

א. רוקנטל: גם אני מסתייג מן ההודעה הזו.

היו"ר ס. ארם: אני מסודר שהחלטתם שתקבלו ברוב קולות ושהחברים סזור ורוקנטל מסתייגים מפגוש ההוצעה.

כיון שאנו זרים כבר בסאלה זו ברצוני להזכיר לכם שחרנו ועדת מטנה הסודכנת מן החברים בני יהודה, בהיר, פורדר וברנסטיין, וישנה כעת הצעה לצרף לוועדה זו גם את החבר בדר.

א. בהיר: אני מציע לא לדון כעת על הרכב הועדה, אלא לבא בדברים עם הממשלה ולקבל מטנה פרטים על גודל הועדה ואז נוכל לקבוע מה הם החברים שישתתפו בוועדה מסותפת, באם היא תהיה כזו.

ס. בדר: אני אומר את הדברים האלה בזהירות מפני שלא הייתי בארץ כשלושה חדשים ואיני יודע כיצד התפתחו בינתיים היחסים. לא הייתי רוצה שנקבע ועדה ושהיושב-ראש יתחיל לתאם אותה על יסוד איזו שתדלנות. אם הממשלה חסכים שתהיה ועדה מסותפת ושחלק של הועדה לא יעבדו בלי ועדת הכלכלה. - יש הגיון שאנחנו נקיים ועדה כזאת. אבל אם זה לא יהיה אין כמעט ערך לוועדה כזו מצדנו, מפני שאנחנו יודעים את זאת מעבין השוק השחור. הועדה לחקירת מצב הפרדסנות אינה פחות תלויה ביחסו של הצד האזני וברצון לסייע לה בעבודתה. לנו לא נחוצה ועדה שתעסוק בענין זה באופן אקדמאי, ושתקבל החלטות שתשארנה בחלל. אילו על יסוד איזה ברור כלכלי בכנסת, הכנסת היתה מחליטה שועדה הכלכלה צריכה לבדוק את הדבר ולהביא את הסיכום לפני הכנסת, והכנסת תחליט - אני מבין זאת. שום איש לא ביקש מאתנו לעשות זאת. אנחנו חושבים זאת לזכות. אנחנו יכולים לעסוק באיזה דבר שאין לא כל ערך. עלינו לקבל קודם כל תשובה ברורה אם מצד הממשלה יש נטיות לקיים יחד אתנו ועדה ואז תהיינה המסקנות מחייבות. לכן אני מסכים להערתו של חבר הכנסת בהיר. אנו יכולים לקבוע שהיו"ר ימסור בכנסת שאנו מעדיכים את חשיבותה של הועדה הזאת בתנאי שהעבודה תהיה מסותפת לוועדה מטעם הממשלה ולועדה שלנו.

היו"ר ס. ארם: בדיוק אותם הנמוקים שאתה הזכרת הושמעו בוועדת הכלכלה בשעה שהוחלט לקיים ועדת מטנה לבדיקה יסודית של ענין ההדרים. שלטון נודע לנו שהממשלה עומדת למנות ועדה. אנו אמרנו שאין שום טעם לקיים ועדה אקדמאית בו בזמן שתהיה קיימת ועדה מסלית. הוחלט כאן שיש למנות לממשלה ולהציע לה שהועדה הזאת תהיה מסותפת לוועדת הכלכלה והממשלה. סכטנו זאת, אבל יחד עם זה בחרנו ועדה של 4 חברים. אין זה ענין של שתדלנות. אם יש לברר זאת - אין לי שום דבר נגד זה שהיושב-ראש של ועדת הכלכלה יבא בדברים עם הממשלה ורק לאחר זאת יקבע את מספרי חברי הועדה.

ה. פורדר: ברצוני לבקש מאת היושב-ראש לנסח את ההודעה בזהירות כי זוהי שאלה עדינה מאד. עד היום לא ידעתי שבמעיות כלכליות נוהגים להשתמש בתעמולה על-בול הקולנוע, כפי שראיתי שעושים זאת. אינני רוצה ליצור, ע"י ההודעה הזאת, דעה מוקדמת על סלחמת מעטות תוקפנית, כפי-כול.

ה. פוררר:

שנית, יש לדעת לי לפסוק הודעה שבקשנו
מאת ועדת פסנה לבדוק את המצב, היות ואנו חושבים שהיוזמה צריכה
לכונן מצדנו. היושב-ראש יכול להגיש שאנו משתדלים לתאם את עבודתנו
עם עבודת הממשלה, אבל שהיוזמה באה מצדנו.

ג. הפפז:

ההודעה של הממשלה בדבר ועדה אינה
חדשה. היא הודיעה זאת עוד לפני
כשלושה שבועות, ואינני מציע לנסח את ההודעה בצורה כזו, כאלו זה
עתה נודע לנו על הקמת ועדה מממשלתית. אני בעד זה שנודיע שהטלנו
על פמה חברים לברר את ענין ההדריס ולבא במו"ט עם הממשלה, בדבר
התאמה בין ועדת הכלכלה והממשלה.

היו"ר מ. אדם:

ברור לכללנו שאנו מעוניינים בהקמת
ועדה שתותפת לוועדת הכלכלה והממשלה.

לפני שאנו נסיימים את הישיבה, עלי
להקריא לכם מכתב שקבלתי מחבר הכנסת פרמינגר, בענין הועדה.
לחקירת מקורות השוק השחור:

"אל: יו"ר ועדת הכלכלה
מאת: חבר הכנסת א. פרמינגר

ר"ב העתק מכתבי אל חבר הכנסת אבא חושי, יו"ר הועדה לחקירת
מקורות השוק השחור. בקשר לבירורן במכתב הנ"ל הנני מבקש:

א. לפעול מייד בכיוון הדרישות שצויינו במכתבי למען לבצע
את החלטות הכנסת וועדת הכלכלה בקשר לחקירת מקורות השוק השחור.

ב. להעלות את תוכן מכתבי באופן דחוף לסדר-יומה של ישיבת
ועדת הכלכלה הקרובה כמעייף ראשון.

"אל: חבר הכנסת א. חושי - יו"ר הוועדה לחקירת
מקורות השוק השחור.
מאת: חבר הכנסת א. פרמינגר, חבר הוועדה.

הנני לטחוח בפניך במרצות על כך שעבודת הוועדה לחקירת מקורות
השוק השחור מושבתת זה הטבוע השני ומדבע הישיבות האחרונות של
הוועדה נתבטלו. לא דאגת לכל סידור מלמנטיבי בזמן היעדרך ואף
לא העברת לחברי הוועדה הודעה מסבירה כל שהיא, גם הח"א אריה בהיר,
אשר ישב בראש הישיבות האחרונות בהיעדרך, לא עשה צעד כל שהוא
להסדר עבודת הוועדה.

ברור לי כי חברי אהים בוועדה, אשר בעצם התנגדו מלכתחילה
לחקירת מקורות השוק השחור, לא עשו מאמץ מיוחד להסדרת ולהחשת עבודת
הוועדה. אך תמוהה העצמה, כי דווקא סיעתך, אשר עסדה בשעתו בתוקף
על קבלת האחריות וההנהלה של ועדה זו, הביאה את עבודת הוועדה
עד הלום.

ועדת הכלכלה קיבלה בישיבתה סיום 24.10.50, לפי הצעתך אתה,
את החלטות כולקסן:

א. על ועדת החקירה להחיש את קצב חקירותיה ולסיימן כעבור
6 שבועות.

ב. ועדת-המסנה תגיש תוך שבועיים מסקנות-ביניים על ענפי
חומרי הבניין והנייר לוועדת-הכלכלה, אשר תדון בהן
ותעבירן יחד עם הערותיה לכנסת.

היו"ר ס. ארם:

מאז עברו כחדשיים וחצי וכיצוע מילוי ההחלטות הוא מאתנו והלאה. הצעתי פעמים רבות ישיבות יותר תכופות וכן החלפת אותם חברי הוועדה, העוסקים בפעולה ציבורית אחרת, על-ידי טיעום. אך לדאבוני הרב הצעותי הנ"ל לא נתקבלו.

אי-לזאת אבקשך לכנס באופן דחוף ישיבה של הוועדה לשם דיון על עבודתה, ולא - איאלץ להסיק את כל המסקנות הפרלמנטריות ולמלא את חובתי כלפי הציבור המניח, כי מתנהלת אומנם חקירה רצינית של מקורות השוק השחור, עליה החליטה הכנסת עוד לפני ששה חדשים ויותר."

(חתום: א. פרמינגר).

א. בהיר: מכיון ששמי הוזכר כאן עלי להעיר:

ועדת המסנה עבדה באופן קבוע, פעמיים שלוש בשבוע בימי החורף, שלישי ורביעי, והיו גם ישיבות בתל-אביב. וקרה עכשיו שבארץ חולאים, אנשים רבים במחלת "השפעת" וגם היושב-ראש של ועדת המסנה וגם אני - שנינו חלינו בשפעת. חבר הכנסת אבא חושי שוכן זה השבוע השני חולה בביתו. כאשר באתי אתמול ויו"ר הוועדה סרם הגיע, פנה אלי המזכיר בשאלה אם לכנס את הוועדה. אמרתי, שכיון שנשארו לנו רק שלושה סעיפים להצבעה בענין המסקנות בשאלות חומרי הבניין, ומכיון שראיתי בסדר-יומה של ועדת הכלכלה, שהעניין יובא רק בשבוע הבא ולא בשבוע זה, כפי שחשבנו - רצוי יותר לחכות בהצבעות אלו. ועדת הכלכלה קבעה את ישיבתה היום ואנו בהגנו תמיד לשבת ביום רביעי. אנו בקיים ישיבה ביום שני ונכנס את מסקנות הביניים בשאלת חומרי הבניין.

על-כן אני מבקש מאת יו"ר הוועדה להסביר את המצב לחבר הכנסת פרמינגר, וכי אין כאן עניין של רצון רע, אלא רק עניין שבידי שמים. ביום רביעי הבא, נביא בפני ועדת הכלכלה את מסקנותינו.

א. מנור: הריני לציין שכל חברי ועדת המסנה לחקירת מקורות השחור מעוניינים, באותה מידה, לסכם את העניינים. אנו יושבנו בישיבות רבות, לא רק בירושלים, אלא גם בתל-אביב ואין כאן כל שאלה שיטתית. המעוניינים לגמור את העבודה וישנם חברים שאינם מעוניינים בזאת.

היו"ר ס. ארם: אני אמסור את תשובת חבר הכנסת בהיר לחבר הכנסת פרמינגר. אני גם אודיע לו שהיום דנה הוועדה בעניין הפרדסנות ועניין השוק השחור יעמוד בסדר-יומה רק בשבוע הבא.

ברצוני להפריד סכם כיושן-ראש, ולברך אתכם על העבודה הטובה שעשינה בתקופת כהונתי בתפקיד יו"ר הוועדה.

ש. גורן: ברצוני להביע את הערכתנו לדרך העבודה וההתמדה והיחס הסביר שהיה ליושב-ראש שלנו, ואנו מקווים שהדבר ימשיך בצורה כזאת.

הישיבה ננעלה בשעה 10.10